

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Lukács Béla.

A mily rendkívüli volt Baross Gábor elhuytako a közgyász kifejezése, ép oly nagy volt az aggodás atelett, hogy valjon kilehet méltó utódja? ki lesz azon hatalmas munkának erős vezetője, melynek bámulatos eredménye képpen rövid idő alatt nemesak eltűntek a deficitek milliói, hanem életteljes fejlődés, pezsgő munkakedv és vállalkozási szellem támadt fel hazánkban mindenütt.

Hazánk közéleté hála Istennek nem szűkülökdi már oly jeles, erőiben, kiket a pénzügyi, közlekedési és közgazdasági téren bármely ország neves szakemberei mellé ne állíthatnánk. Nem a véletlen szerencse, hanem hosszas tanulmány, fáradságos munka s a gyakorlati ismeretek gazdagon gyümölcsöző felhasználása emelte fel Baross, Wekerlét és társait. És a míg 1868-ban külföldről kellett behozni Thommen Akhillest, hogy vezesse fejlesze vasuti ügyeinket; ma egy Tolnay, Hyeonimi neve hazánk határain túl is ismeretes, s nevüket a miniszter jelölték sorába mindennap olvashattuk, mint olyanakét, kik nevezetes tényezők voltak a hazai közlekedésügy fejlesztésében.

A lefolyt héten megjelent lapok ritka egyértelműséggel emelték ki egy férfit érdemeit, melyeket szakadatlan munka és sikeres fáradozás által szerzett meg. A dicsőségben, melyet Baross nevéhez fűtünk, kiváló szerep illeti munkatársát, jobb kezét: Lukács Bélát. Mint az államvasutak igazgatója kezdte meg erőteljes munkáját, s mint Baross államtitkára folytatta. Egy szellem, egy nézet vezette miniszterével, kinek törekvéseiben, odaadó munkájában méltó társa lett, méltó tehát arra is, hogy utódja legyen a miniszterségben.

Lukács Béla miniszterre kinevezése nekünk alsóféhérvármegyeieknek, kik az érdemet tisztelni tudtuk mindég, örvendetes meglepetés, örvendetes elégtétel. Büszkéek lehetünk reá, hogy a zalathnai

vérfürdőből oly csodás módon megmenekült árva-gyermekből fényes szellemi ereje, rendkívüli szorgalma, ritka munkássága által, családi és rokoni összeköttetések nélkül, miniszter, a legfontosabb miniszteriumok egyikének vezetője lett. De más tekintetben is érdekes Lukács Béla minisztersége. Eddig mintegy illendőség képpen tettek meg egy egy erdélyrészi mágnást miniszternek, hogy a miniszteriumban legyen egy „erdélyi“ is. Most két erdélyi ember van a miniszteriumban, de nem azért, mert „erdélyek“, hanem mert az unió által egységessé vált Magyarország érdekeinek hivatott, tehetséges vezetőivé küzdötték magukat.

Szívünkben üdözöljük Lukács Bélát Magyarországon kereskedelmi miniszteri székében!

Biztosítsuk az életünket.

A statisztikai kimutatások szerint Angliában a lakosság 93 százaléka csinál magának életbiztosítást. Csak az nem biztosítja — egy tehetségéhez mért összegre — a maga vagy hozzátartozói életét, a ki teljesen földhözragadt szegény, vagy, ki jellemében egészen könnyelmű.

Angliában, a civilizáció és okos gyakorlatiasság házában az életbiztosítást még a jóvalavó koldusok is gyakorolják. Az okosság és gyakorlatiasság ott már kitanulta azt, hogy az életbiztosítás — minden takarékpénztári vagyongyűjtés felett áll. Az életbiztosítás ily kitapasztalt előnyül pedig egy nagy ráadás szolgál, t. i. a véletlenül bekövetkezett haláleset helyzete, a mikor ugyanis az örökösök a biztosított összeget rögtön kézhez kapják, anélkül hogy tovább kellene fizetni.

A magyar civilizációt nem lehetne épen az okosság és gyakorlatiasság civilizációjának nevezni. A magyar civilizáció kétségkívül igen magas fokon áll, de — e tekintetben — azt legáltalában tán még is a latájnorség civilizációjának lehetne nevezni.

Mily megdöbbentő különbség van e tekintetben Anglia és Magyarország közt.

Angliában 93 per cent lakos köt életbiztosítást és Magyarországon 14 per cent.

A vigasztalást itt legfeljebb a nemzetek művelődéstörténetének logikus processzusában lehet keresni. Minden művelődéstörténetben látjuk, hogy a nemzetek előbb latájnerkednek, filozofálnak és mikor a filozófiai elméleteket megörölték, csak akkor kezdődik e filozófia népszerűsítése és végre — mint vége — bekövetkezik aztán az általános okosság, vagyis a nemzeti sajátossággá érett gyakorlatiasság. Bekövetkezik az az állapot, mikor a kiművelt nemzet magát a tudományt már főleg a gyakorlatért műveli. Elérkezik a művelődésnek az a foka, mikor a tudós a tűznél levő fazék fűdelének ugrálása után rögtön megszerkeszti az első gőzgépet, a villamosság meghatározása után — minden előtanulmány nélkül rögtön megcsinálja az első telefont, az első fonogratot.

A magyar civilizáció és a magyar tudomány még nincsen ott, hol az Angol van, de okulva, tanulva és folyton haladva az angolt bizonyára utolérheti. Utolérheti a magyar vagy akár mely tehetséges és energikus nemzet is.

A Budapesten megjelenő kormányparti „Magyar Ujság“ az életbiztosításokról a napokban irt egy nagyobb tanulmányt. E tanulmány írja nem tudja elég melegeggel, elég hazafiasággal ajánlani a magyar embernek az életbiztosítást.

Azt mondja e tanulmány írja, hogy az általánosság vált életbiztosítási rendszer megsokszorozza egy nemzet életérjét, mert kényelmet, nyugalmat, megnyugvást és tiszta lelkiismeretet szül s kimutatja, hogy ez azon állapt, melyben a nemzet tevékenysége, ereje, bátorsága és munkakedve minden téren és sokszorosan megtermékenyül.

Mi azt hisszük, hogy a magyar szellem, a magyar fogékonyság és a magyar akarat erő mind e dolgokat fel tudja használni, be tudja lélegzeni.

Egészségügy.

Egészségügyi óvintézkedések. Szapáry Gyula miniszterelnök, mint belügyminiszter a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatósághoz. Habár eléggé ismert előttem a törvényhatóságoknak a közegészségügy iránti meleg érdeklődése, valamint az annak fenntartására irányuló buzgó törekvése és közrehatása és ebből folyólag noha megvagyok győződve arról, hogy a törvényhatóságok az általános köztisztaság megőrzésére célzó szabályok és rendeletek szigorú foganatosítására mindenkor éberfigyel-

vánítottak. Sértett a dolog, nem mentem többé közzéjük, de azért otthonomban mégis apróra vizsgáltam magam, hogy lélekállapotom sajátzerű változásának okára rájöj-
jek. Kerestem, kutattam sokáig emlékeimben, míg végre egy kedves szöske női arcon megakadtam. Az ilyen edzett szív nehezen érez, vastag kéreg borítja azt, sok idő kell, hogy megolvadjon.

Várhidy Rózsikával a farsangban ismerkedtem meg, mikor nénjénél Kereskes tanácsosnénál volt látogatóban. Okos, kellemes, s mi fő csinos leány volt, szerettem vele mulatni, de azt azért nem gondoltam volna, hogy ilyen állandó benyomással lesz rám. Ah! de meg van, miudent értek, szeretem Rózsikát, feleségül veszem! S hogy vajon jön-e hozzám? Hát hogy ne jöjjön, hiszen most már tisztán emlékszem rá, hogy az „Othton“ bálon a négyes alatt oly jelentőségteljesen bátoritól szorítottam a kezemet s oly igaz őszinteséggel fogadta el felajánlott barátságomat. — Persze én korhely, akkor nem tudtam ezekből a szemekből, melyek oly szenvedélyes tüzrel csillogtak felém, olvasni. De nincs még késő, mit elmulasztottam, pótolhatom. — Kosarat nem kapok! miért is? csinos fiu vagyok, dacára annak, hogy feltűnő már tarkómon a folytonossági hiány. Állásom jó, jövelmem meg az adóságom szép, de hát majd kifizetjük a Rózsika hozományából, mert ha jól emlékszem van ő neki vagy 60000 frtja készpénzben. El voltam határozva!

Rózsika atyját, Várhidy István ügyvédet akkor ismertem meg, mikor leánykáját elvitte haza, tőle fogom tehát Rózsikát megkérni. — Leültem az íróasztalomhoz a kéréssel megírására. Mondhatom átkozott nehéz munka volt, hatszor kezdtem meg a levelet s mindannyiszor ostobának találtam a megirtakat, széjjeléptem. Nagy köesett le szívemről, mikor végre a levelet lepecsételtem és felbélyegeztem. Mostantól számoltam az órákat, melyek

engem a biztos boldogságtól elválasztanak. Három négy nap alatt biztosan itt lesz a válasz.

Már most szándékosan elmentem a kávéházba, hol a fiuk összegyűltek, külön asztalhoz ültem, az általam annyiszor kigunyolt nyárspolgárok körébe. Őszinte bünbánást éreztem e derék emberekkel szemben s egyenkint barátságot fogadtam nekik. A fiuk a törzsasztalnál röhögtek: „Nini Gyula már nyárspolgár is lett! Micsoda ördöngös fickó ez! No ebből megint nagy hecc lesz!“ kiáltották össze-vissza. Résztevő pillantásomnál egyébbel nem feleltem; bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit tesznek! ez volt a gondolatom.

A délután lakáskereséssel töltöttem, egyik sem felelt meg és mégis mind drága. Szidtam a háziurakat, mint a bokrot. Hogy éljen meg a fővárosban egy tisztességes hivatalnok nevével és gyermekeivel, ha minden ilyen drága!

A szobámat — bár elvemmel ellenkezik — kisuroltattam s magam láttam hozzá a rendbehözashoz. Nem értem micsoda legényvirtus, a szobát nem takarítani! Az összes szerelmesleveleket s hasonló gyöngéd emlékeket elégettem s megfogadtam, hogy az illetén folyamatban levő összeköttetéseimet is abbahagyom.

Igy mult el két nap, a harmadik napon egész nap otthon vártam a levélhordót, nem jött; a negyedik, ötödik nap hasonlóképen mult el. Kétségbe voltam esve, de azért mégis reméltem; talán tudakozódnak felőlem, talán ez, talán az, de csak felelniök kell, ez udvariasság, nem kötelesség.

Elmult nyolc nap, két hét — semmi válasz. Elvultam keseredve, szégyeltem az utóára kimenni, féltem, hogy mindenki a kosarat keresi, hátamon. Elvesztettem teljes önbizalmamat. Biztos fellépésem helyett félnétség vett rajtam erőt, kerültem az embereket. Hivatáloban betegnek jelentkeztem, s miután a magas foku izgatottság tényleg idegbeteggé tett, szabadságra mentem — felejtteni.

TÁRCZA.

Miért maradtam én agglegény?

A „Közérdek“ számára írta Keszhelyi Ernő.

Kedves szerkesztő úr!

A sokoldalú faggatást, a kinos, örökös kérdezősködést meguntam, rászántam magam, hogy Önnek őszintén elmondjam annak történetét, miért maradtam én agglegény. Ha elég érdekesnek találja a dolgot, adja ki, tudják meg a kérdezősködők is, mit eddig titokban tartottam. Csak annyi a megjegyezni valóm, hogy mit Ön s esetleg olvasói az én történetemben mulatságosnak fognak találni, én ráam az ellenkező, a legtragikusabb hatást tette. Hallja tehát!

Vig cimbora voltam örökké, a legvigabb a vigák között. Én voltam a rangomból jeunesse doréa feje, főfomatadorja. Ivás, mulatás nálam nélkül nem esett meg, s az utóbbiakban oly főlényre tudtam pajtásaimmal szemben szert tenni, hogy a fiuk, mintegy bámulattól eltelve csüggték az én mulatási és duhajkodási tőkélyemen. — Azt hittem így fog ez tartani mindég, annál iszonyubb volt tehát a változás, mely egyszerre erőt vett rajtam.

Nem izlett a piccolom, nem a szivarom, az ujságokból csak a kishirdetések érdekeltek, az egész világ üres volt nekem. — Tudja Isten, mi a bajom, kedélybeteg lehetek! Mikor leültem a törzsasztalunkhoz, hol én szoktam volt a szót vinni, egyszerre megutáltam azt; ledéreknek találtam a fiuk viceit, szellemtelenek a beszédüket. Nagy lahóta keletkezett, mikor infettem őket, hogy komolyabb irányba térjenek, azt hitték — az is vice; miután pedig én erősítgettem szavaimat, egyhangulag hóbotosnak nyil-

met és gondot fordítanak; mindazonáltal tekintettel arra, hogy a közegészségügy fenntartása leginkább azáltal érhető el, ha az alább felsorolt óvintézkedések és elővigyázati eljárások lelkiismeretes pontosággal és teljes szigorral keresztülvitetnek. valamint más években, úgy ezuttal is, a melegebb évszak beállta alkalmából célszerűnek tartom, hogy a törvényhatóságokat az 1890. évi 42.331., ugyszintén az 1889. évi 50.361. számok alatt hasonló indokból kibocsátott körrendeletek határozmányaira figyelmeztessem, illetőleg ezeket a határozmányokat újból emlékeztetőbe hozzam. Felhívom tehát a törvényhatóságokat, hogy a levegőnek és talajnak minden fertőzéstől való megóvása, a jó és kellő mennyiségű ivóvíz nyeresése, a kutak kitisztítása, a táp és élelmi szerek, élvezeti cikkek felett az egészségrendőri felügyelet szigorú gyakorlata, a vágóhidak, vendéglők, korcsmák, középületek s azok udvarainak állandó tisztántartása, a szemétnék és hulladékoknak gondos kihordatása és a bomlasztó anyagokkal befertőzött helyeknek naponta kielégítő fertőtlenítése iránt erélyesen intézkedjék és intézkedésének hatályos foganatosítását a legnagyobb pontossággal ellenőrizze. Egyszerűsített, miután az egészség megőrzésének egyik legfőbb feladatát a jó, tiszta levegő képezi, szorgosan hasson a törvényhatóság oda hogy a lakoszóbak minden zsufolástól menten, lehetőleg gyakran szellőztessenek s állandóan tisztán tartassanak. Különösen pedig gondoskodják a törvényhatóság arról, hogy — a mint azt már 1891. évi 34.983. sz. a. kelt körrendeletben is meghagytam — a falusi lakosság, lakoszóbakjának falait gyakrabban alposan bemészélje, a szoba följét pedig időnkint felássa és a felasott helyet ne az udvarról, a mely igengyakran szintén szennyezve van, hanem inkább távolabbi helyről, főleg a mezőről hozott tiszta földdel, homokkal vagy agyaggal kitöltse. Kelt Budapesten, 1892. évi jul. hó 1-én. Gróf Szapáry, s. k.

Vegyes hírek.

Lapunk t. előfizetőit és hátrálékosait felkérjük az előfizetések szives megújítására.

Lukács Béla államtitkár urnak kereskedelmi miniszterre kinevezetése által, remélhetőleg megynék régi sérelme a Gyulaféhevár-abrubbányai urnak állami kezelésbe vétele iránt el fog enyészteni. Alsó-Fehérmegyének 150 kilométerrel több utról kell gondoskodnia, mint a gazdag Kolozsmegyének.

Horváth József városi főjegyzőt sajnos baleset érte, a mennyiben szekerével feldúlván, egyik lábszárcsontja eltört. Gondos orrosi ápolás folytán közelebbi felgyógyulása remélhető. A városi tanácsot különben még Szöcs Sándor tanácsos és Veress Mózes községi bíró betegsége is súlyosan érinti, kik legjobb munkaszerzői közé tartoznak.

Keszthelyi Ernő, több budapesti lap ismert buzgó munkatársa az erdélyi részek viszonyait alaposan óhajtván ismerni, közöttünk időzik. Keszthelyi a „New-Yorki Germánia” nevű életbiztosító társaságnak is főtisztviselője, mely társaság a képzeltet legnagyobb előnyöket nyújtja a legelőszöb életbiztosításokat köti. Ez természetesen csak úgy lehetséges, hogy a társaságnak 70 millió márká tőkéje van és mi fő: a társaság u g y v a n

Helgolandba utartam, a nélkül, hogy megmondtam volna. hova megyek. Ott nem kellett tartanom ismerősöktől, idegenektől voltam körülvéve, s ez jól esett nekem. Hat heti útdélés után mentem haza.

Asztalomon a számomra érkezett levelek közt egy eljegyzési kártyát találtam:

Várhidy Rózsika
és
Nagyfalky Kálmán
jegyesek.

Majd hogy el nem ájtam, hát nem elég az, hogy ezek az emberek engemet kikoszorúznak, feleletre sem érdemesítenek, de még kigunyolnak. — Jól van! — Gratuláltam nekik. — Pár hét múlva azután megjött az esküvőre szóló meghívó, Rózsikának saját kezű soraival: „Számítunk biztosan Önre, eljőjjön ám!” De ez már több a soknál, eleintén goromba levelet akartam írni, majd apathikus lettem, nem törődöm én már semmivel.

Égész életem el volt keserítve, átkoztam azt a pillanatot, mikor a násülésre gondoltam s szent fogadást tettem, hogy az életben hasonló boldogságra még csak gondolni sem fogok! Milyen jól és vigan élnék én a fiuk közt, hogy szeretnének engem, mint fejüket s most csak úgy járok köztük, mint egy rém, ha egyszer másszor nagyhívásra közböb vetődöm. Vége, mindennek vége! A sors megirigyelte az én boldogságomat!

Mikor egyszer buskomoron járkálok a városliget egyik embertől elhagyott részén, Várhidy Rózsika jön felém férje karján. Lehetetlen volt megszöknöm, mert alig hogy megpillantott, vigan kiáltotta felém nevemet. El voltam veszve! Bemutatott férjének, szemrehányásoka tett nekem, hogy nem jöttem el esküvőjére, s aztán elkezdte mondogatni, hogy milyen boldog ő most a férjével, meny-

ala pítva, hogy a részvényesek a nyereséget maguk közt nem osztják fel, hanem törvényszerűleg oszlik az fel a 15—20 évre kötött biztosítók közt. A „New-Yorki Germánia” még egy rendkívüli nagy előnye az, hogy a budapesti kereskedelmi és váltótörvényeséknél mindig annyi kauciója kell hogy letéve legyen mennyi az összes magyarországi életbiztosítók által követelendő összegnek megfelelő. Minden megkárosodás teljesén kíván zárva. Keszthelyi, titól lapunk is egy érdekes tárcá közleményt hoz, közgazdasági viszonyaink egyik buzgó munkása egyszermind s azonkívül nemzetiégi helyzetünkre nézve is alapos tanulmányokat igyekeznek szerezni.

Solymosi Elek jeles színművésznök szüniejét közöttünk tölti, friss erőt szerezvén további sikereihez.

Pusztító jégverés. Vasárnap e hó 10-én délután olyan borzadalmas jégvihar vonult el városunk felett, a milyen közelebről csak 1880-ban ejtette volt rémületebe mindazokat, kik akkor a holtmarosi nyári mulatságra részt vettek. Ez alkalommal is az erdélyi kárpátgyelet alsófehérmegyeyi fiokjához tartozó néhány család kiránduláson volt a Szabadardón, de ott csak néhány nyári zápor zavarta meg a mulatságot. A jég erős szélviharral kezdődött, mely erős fákat tépett ki, vagy tört ketté derékban. Nyomban jött iszonyu zúgással a jég s a Bükkös nevű erdőn leereszkedve a közvetlen ez alatt s a Holtmaros körül fekvő földeken rengeteg kárt tett. A gyümölcsöt leverte, a szénaboglyákat szét-szortá, az aratásra kész buzának nagyrészt kicsépelte, a eszósének indult töröküzat ledöntötte, letördelte vagy úgy annyira összezúzta, hogy féltérmenél többre nagyon kedvező körülmények közt sem lehet, sőt valószínű, hogy ennyi sem lesz. A földön fekvő termények pl. tök, paszuly s egyéb vetemény teljesen megszemisült. A város felé közeledőleg a jég ereje gyengült, de a szőlőben és gyümölcsben a károsodás mindenütt nagyon érzékeny. Hasonló nagy a károsodás hir szerint M.-Lspádon, Háportonban és Ispánlakán is.

A szabaderdel kirándulás és társas ebéd, mely néhány kárpátgyeleti tag buzgolkodása, e hó 12-én, próba képen hozott létre, igen jól sikerült. 57-en vettek részt a mulatságban. Sokan elstáltak ugy a nők mint az edzettebb férfiak közül a Tarkó alatti bó forráshoz, sinen az első dörgés adta jelre, nagyon gyors lépésben hajtották végre az anababista terített asztalhoz. Inceze Samu városagazda, most is izletes étkeket szolgált. Jó kedv, sok tózt. Tancolási kísérletek gyepen és pástorlakban. Sok de szelid eső, ellenben ttrhető, de kevés bor. A bor surrogatumok mozgással fogadtattak. Szerencsés haza érkezés eső és feldőlés nélkül. Még folytathatók de nincs több tér.

Édekes előadás lesz a jövőhét első napjaiban t. i. egy történeti hangverseny, melyet Káldy Gyula, a budapesti magyar zeneikola igazgatója és tanára rendez, Kulifay Izabella k. a., főhercegnői tanárnő és a magyar zeneiskola tanára, Csizsér Irén, Teleki Emilia k. a., Platz Mariska, Kolozsváry Etel énekesnők, Veress Sándor, a m. k. operaház tagja és Mayer Adolf, a m. k. operazenekarának tagja közreműködésével, 3 szakaszban. Az I-ső szakasz: Thököly idejéből való tábori és bujdosó dalokat, a II-ik szakasz: Rákóczi Ferenc korából. Kuruc dalokat a Rákóczi

nyire szeretik egymást. Én alig feleltem szavaira, bocsánatot kértem, nem jól érzem magam s Rózsika nagy sajnálatára támoelvgyva távoztam.

Othon elkezdtem az eseten gondolkodni. Nem tudtam Rózsika egyéniségét felogni. Sem lélektan, sem bölcseslet, ezt meg nem magyarázhatja. Hogy sujthat egy gyöngéd nő ily kacéran oly férfit, ki őt szerette, ki kezét kérte s kit még igazolásra sem méltatott. Ez megérthetlen volt előttem, hisz ebben a nőben furia lakozik. Áldom a sorsot, hogy nem a feleségem! S most újra kezdtem feleledni. A gondviselés mentett meg engem egye meg-gondolatlan lépés átkos következményeitől. — A fiuk e naptól fogva örömmel konstatálták, hogy megváltoztam s közeledem régi énemhez.

Elfeleltem már egészen e dolgot, mert nem szeretek rá gondolni. — A multkor szekrényemben keresgélek ruháim közt s egy olyan ruhát vettem ki, mely már egy éve nem volt rajtam, kár a szekrényben eldohosodnia. — Felöltözökdelem s elmegyek; az utcán véletlenül a zsebbe nyulok, — egy levelet találok ott, kiveszem, nem akarom hinni szemeimnek. A levél Várhidy Istvánhoz volt címezve, lepecsételve, felbolygogva, — a kárólevél zsebbe maradt, elfelejtettem elküldeni. — Sokat kezdtem én most már megérteni, de erről már nem beszélek.

No kedves szerkesztő uram, most már tudja miért maradtam én agglégény. Ilyen a szórakozott embereknek a sorsa. Ha már most én szórakozottságomból elfelejtkez-ném a fogadásomról és arról is, hogy időközben egészen megkopaszodtam, attól félek, hogy szórakozottságomból elfeledkez-ném a feleségemről is.

Igaz hive
Szegény Gyula.

nótát tárogatón, a III-ik szakasz: Czinka Panna ódait s más érdekes dalokat fog tartalmazni, oly érdekes műel-vezet lesz ez, melyre előre felhívjuk a közönséget.

Zónaidő. A vasuti- posta- és távirtda hivataloknál 1891. okt. 1-én lépett életbe a zóna idő. 1892. jul. 1-én Budapesten az összes hivataloknál. Ugyancsak július 1-óta a helybeli (n.-enyedi) róm kath. egyház is zóna idő szerint jelez harangjaival, úgy hogy zavarok elkerülése végett elodázhatlanak látszik szept. 1-től kezdődőleg az iskolákba is behozni a zóna idő számítását.

Dohánygyár Nagyenyeden. Biztos forrás szerint Wekerle pénzügyminister a meghiusult cukorgyár helyett, kisebbszerű dohánygyárat számdékokik építtetni Nagyenyeden; míg ugyanis 1890 ben 2 millió frt értékű dohány- és szivar állítottat elő Kolozsvárt. 1891-ben 1 millió értékűvel nagyobb mennyiség feldolgozása vált szükségessé, s a fogyasztásá évről évre növekedik.

Betörést kíséreltek meg a helybeli járásbíró-ságnál. Az ablak üvegét kivágya hatoltak be a szobába, hol a vertheim szekrényt igyekeztek fészegelni, de hasz-talanul. Jó lesz vigyázni e jó madarakra, de biztosítani kell a pénztári helyiségeket is.

Vasúti személyforgalom Nagyenyeden. 1890-ben 47221 utas érkezett és távozott Enyedről, 1891-ben már 55022 utas. Eszerint minden lakóra 5 érkezés és 5 indulás esett a mult évben, a forgalom növekedése pedig 16 százalék.

Borkereskedés Nagyenyeden és vidékén. 1890-ben 4400 métermázsa (hektóliter) borszállítottat el az enyedi vasuti állomásról. 1891-ben az elszállítás 10900 mm.-ra azaz két és félszeresre emelkedett, dacára a nagy transzitó vámnak (behozatali vám, mely a kivitelnél vissza nem térítettik.) Hogy mily emelkedésre volna képes a transzitó vám teljes eltörlése esetében kintnik abból, hogy 1891-ben Tövisről 20000, Balázsfalváról 12000 mm. bor szállítottat el, azaz ezen három állomásról 40000 hektóliternél több.

Tojáskivitelünk Nagyenyedről. 1891-ben 300 mm.-val apadt és 1540 mm.-szát tett ki, Tövis és Balázsfalva semmit sem szállított vasuton (a tojáskereskedés Enyeden központosul.) ellenben Torda két annyi vizt ki, mint Enyed.

Torda-abrubbányai másodrendű vasut előmunkálai engedélye meghosszabbítottat. Ha ezen vasut létesít, Enyed-torockói szárnyvonallal mi is részesülhetünk előnyeiben. Addig is az utadó 3%-os emelésével az Enyed-abrubbányai ut 3—4 év alatt kiépíthető volna. mert ezen ut vasut mellett is szükséges lesz, egy nagy belvidék forgalmának közvetítésére.

A Tordahasadékhöz és a szkerisorai jég-barlanghoz vezető turisztikai utakat, a kitünő utjairól nevezetes, Torda-Aranyosvármegye törvényhatósága járható állapotba helyezte.

Építési telkek drágasága és hiánya miatt hal-lunk panaszokat. A jövő évben 40 új fegyőri állomás létesítése ugyanannyi utlakás építését fogja követelni. Hol? 1891-ben Enyeden 25 lakás épült, ugyanezen idő alatt Gyulaféhevárt 10, Dézsen 34, Besztercén 42.

Meghívó. A nagyenyedi szabó ifjuság 1892-ik évi július hó 23-án a fedett tánchelyiség javára, a sétá-teren zártkörű nyári-táncvigalmat rendez, melyre t. között

Homayer Sándor

a magyar-barát német tudós.

„Mi a természet zára nyitja,
Isten dicsőségül tanítja.”
A r a n y.

Lapunk június 12-diki számában röviden felemlítettük, hogy Homayer Sándor az ünnepeket német ornithologus, Csató János alispán vendégeként több napig városunkban időzik s ugyanakkor ígéretet tettünk, hogy bővebben is megemlékeznék róla. Természetesen nem lehet ez elénk futólag ide vetett sorokban életrajzot írni, mihez sem anyaggal, sem ele-gendő idővel nem rendelkezünk, nem is említve rátermettségünk nagyon fogyatékos voltát; egyszerűen feljegyezzük a „lucidus ordo” minden igénye nélkül azon töredékeket, melyeket emlékeztünk a párszori találkozás alkalmával a lefolyt társalgásból megőrzött, s melyek a szereplő egyéni-ség jelentőségénél fogva némi érdeklődésre számíthatnak, ha ugyan az elbeszélő gyarlósága a dolgot el nem rontja. De hol is kezdjük. Kezdjük talán mindjárt a madarakkal, tudosunk kedvenc állataival, noha egy idő óta azon ösze-kötöttség miatt, mely a madarak táplálékozása s a rovar világ közt van, nagy előszeretettel kutatja a rovarok s kü-lönösen a lepkék, ezen csontváz nélküli madarak fejlődési viszonyait is. A főhelyen azonban most is a madarak van-nak, annyira, hogy tudosunk más nemünkbeli lényektől eltérőleg hihetőleg, ha mély álomba merül, nem szöb női alakokkal, hanem madár hangokkal, erős nádszálakra ra-kott kócsag fészekkel, az ici pici kolibri tojásokkal álmo-dik. Legalább erre vall azon körülmény, hogy hosszabbra tervezett utiprogrammjától eltérve Mehádiából gyors me-netekben sietett greiswaldi othonába s ezen elhatározására, egyebek mellett nagyon nyomatékos ok volt azon hazul-ról vett örvendetes tudósítás is, hogy röpdejének egy pár

seget...
személye...
Jegyek...
este a pe...
és hirlap...
taraclóvé...
vasárnap...
ságot b...
inkább...
suk azt...
dezőség...
—
évre kive...
közszeml...
az a hiv...
Iár...
alatt a sz...
francia ti...
vitések...
a harem...
csapatok...
quis nev...
A...
penyeikr...
és jelent...
rokonsze...
köleszü...
az, a ki...
Sel...
dörögnek...
éretorku...
regre, de...
pusztítva...
örtüzek...
katonák...
Az...
villan me...
mint ca...
—
angol, a...
Oly halva...
kell érne...
hősiesseg...
a melyek...
Igy jobba...
—
zados, Vi...
nek a tü...
grogot. A...
helye...
—
gen a m...
—
barna fej...
— szöit...
tet a gr...
—
Európába...
szaporitot...
eddigelé...
Homayer...
csak szöb...
szüke mi...
fordultam...
előfordul...
hírbe kev...
fészének...
Ez...
hogy két...
szüke faj...
ván adni...
dott az o...
mayert ta...
Hos...
azon meg...
sulat vála...
dön 1874...
mogatásá...
ditio” az...
részt a tu...
kutatások...
gola nevi...
masak-e...
előkészül...
rópai ors...
kutattott...
eszközöl...
len klima...
csarlással...
lábakra s...
hójában s...
(Rostock)

ségét tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti jegy, személyenként 50 kr, 3 tagból álló családjegy 1 frt 20 kr. Jegyek előre válthatók Tüzes Árpád ur kereskedésében és este a pénztárnál. Felülírtetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté d. u. 5 órakor 3 tarcelövés jelzéssel. Kedvezőtlen idő esetén a következő vasárnap tartatik meg. Ezen sikerültnek ígérkező mulatságot bátran ajánljuk a t. közönség figyelmébe annál is inkább, hogy bármi csekély hozzájárulásunkkal támogassuk azt a célt, a mit már évek óta nélkülözünk. A rendezőség.

— Az adózó közönség figyelmébe. Az 1892-ik évre kivett hadmentességi adó-kivetési listástrom 8 napi közszemlére a város adóhivatali helyiségébe ki van téve, azt a hivatalos órák alatt érdekelte adózók megtekinthetik.

Csarnok.

Különös párbaj.

(Beszély.)

Hárman ültek a tábori tűz mellett Sebastopol falai alatt a szövetséges táborban. Két angol százados és egy francia tiszt. Albion szülői régi edzett katonák, bátor vitézek; a francia alig 20—22 éves ifju; most jár először a harcmezőn, de mindamellett bátor és hős. A francia csapatok mindenütt ugy emlegetik az ifju Drancey marquis nevét, mint rettentetlen hős férfit.

A két angol nyugodtan ült a tűz mellett barna köpenyeikre heveredve, míg a francia ifju idegesen kelt föl és jelentős kék szemével a sötétbe bámult, miközben rokonszenves halvány arcának a lobogó láng különös színt kölcsönzött, a mit első pillanatra félelemre magyarázna az, a ki nem ismeri Drancey márkij elszánt vitézségét.

Sebastopol falain az éj és sötét dacára is folyton dörögnek az ágyúk; meg-meg-villan a várókán egy-egy ércetorku óriás halált okádva a szövetséges ostromló selegre, de ott mindazt semmibe sem veszik, hogy a schrapnel pusztítva csapdos le közéjük; esend van a táborban és az őrtűzek mellett egykedvűen beszélék napi elményeiket a katonák.

Az ifju marquis elmerengve, szóltanul nézte, mint villan meg egyik pont a másik után a várókán, s aztán mint csapdos le egy-egy izzó bomba a közelben.

— Mit néz marquis ur? — szólta meg őt az egyik angol, a kit Thomas Asley Darlingtonnak nevezhetünk. Oly halvány az arca és oly sápadt, Istenemre, még meg kell érnem, hogy Drancey marquis, a francia bátorság és hősiesség mintaképe megijed ezektől az ostoba bombaktól, a melyek itt körülünk röpkednek. De hiszen újon le! Így jobban elkerülheti e kóborló fickókat.

— Én is azt tanácsolhatom — inté az idősebb százados, Villiers Richard. — Állva inkább kiteszi magát ezeknek a tüzes denevéreknek. Jöjjen igyek egy pohár forró grogot. Az többet ér az ábrándozásnál. Itt annak nincs helye.

— Köszönöm. Majd elfogyasztom állva szóló hidegen a marquis.

— Ej, ej! Ugyáltszik, hogy valami otthon maradt barna fejecske tűnt fel a sötétben a mi franciák előtt! — szóló elmosolyodva Villiers kapitány, s nagyot hörgöntet a grogból.

— Nem ugy uraim! — szólta a francia — Elmondom szótlanságom okát és egyuttal egy szivességre kell kérnem önöket. Látják amott a sötétben a csillagsáncok fölött a Nikolajev erőd komor falait. Az ott levő ötvenfontos Krupp ágyú most kezdi meg halálhozó működését. Azt az ágyút most kivételesen Grubovics Fedor dragonyos hadnagy kezeli, és nem veszik-e észre uraim, hogy az ötvenfontosok most mind itt körülöttünk donganak. Ennek az oka következő, Ma...

Itt megszokták a francit egy schrapnel, a mely épen a tűz közepébe csapott, szétszorta a parázsát és feldöntötte a grogot.

Ejnye, de udvariatlan a burkus! — szóló kacagva Darlington lord, aztán felkelt, megfogta a sestet, kidobta a sánc megé, a hol mérgeesen pattant szét s aztán nyugodtan öszeszeperte a parázsát, megigazította a grogos fazakát, nehány ágat dobott a tűzre, leheveredett, s miközben egy darab szemet gyömszőt a pipájába, szipákolva, a fogai közül odaszólt a a franciának:

— Mehetünk tovább! marquis!

— Nos tehát! Ma a délutáni ostromnál feladatomban volt a csillagsáncok előtt végighuzódó redoutéból, a mely látszólag gyengén volt védelmezve, az ellenséget kivenni. Ebbeli feladatomban, hála katonáink vitézségének, dicséretesen meg is feletem. Már a sáncokon belül állottam derék csapatommal, midőn egy visszavonuló dragonyos osztály élén Grubovics Fedor hadnagyot pillantottam meg. Én ezt az eubert még pétervári tartozkodásom idejéből ismerem, még pedig, mint jellemtelen fickót, mert egy alkalommal becsületem sértéséért, mint igaz gentleman-hoz illik kihívtam őt, s elég jellemtelen volt mint egy gyáva nyul a párbaj elől falura menekülni. A párbaj elmaradt, s én sértett becsületemnek nem szerezhettem elégtételt. Képzelték tehát uraim csodálattal vegyes örömmel, hogy a sors így kezembe szolgáltatta ellenemet. Haraggal kiáltottam feléje: Az óra ütött Grubovics Fedor! Most az egyszer nem fog elmenekülni fegyverem előtt! Üldözöbe vettem őket, de a Miklós erőd ágyúi most sűrűen szórták csapatomra kartácsaikat, s a vitez fiukat nem akartam a biztos haálba vinni; visszavonulást vezényeltem, de oda kiáltottam a futó Grubovicsnak: Jellemes ember a kihívásnak helyt áll! Elvárom önt most a csata hevében egy kis szóvalásra! Szándékom volt bevárni őt és a lövészárkokban megküzdenni vele. Ő azonban nevetve kiáltott vissza:

— Ön az elmaradt párbajt sajnálja? Jól van! Elfogadom kihívását, de nem most és nem ily körülmények között. Időm sincs most rá, hanem mondok egyet. Miklós erőd nagy ágyuját egyik igen jó barátom, egy tüzer-tiet kezel. Ő kéresemre át fogja adni szolgálatát ma este nekem. Ön pedig kiáll a Miklós erődtől számítva balról az első őrtűz mellé, s majd meglátjuk tudok-e banni az ágyúval? Ha azonban golyóim önt elkerülnék, akkor becsületszavam rá, hogy a holnapi támadásnál én állok ki az ön golyóinak a csillagsáncok legszélső fokára. Ha vitézül fog harcolni, egészen a sáncig megközelíthet és leléphet, mint egy verebet, én nem fogok onnan mozdulni. Elfogadja uram?

— El! — szólta boszusan, s visszavonulni készült.

— Még csak egyet, kiáltá; ha esetleg előrnék önt golyóim, a mi ugyan önnek elég baj lenne, kérje meg valamelyik bajtársát hogy süsse ki pisztolyát annak jeléül,

hogy én a tüzet szüntessem be, s tudjam magam mihez tartani a holnapi ostrom alatt. A lőpor villanását majd én észreveszem, mert a mint tapasztaltam önkéjjelenként rémségesen hallgatnak. És most Isten önnel!

— Ezzel katonásan szalutálva előreharadalt csapatja után sietett, én pedig visszavonultam csapatommal útegeink védelme alá.

— Ime uraim! Ennyi az, a mit önökkel közölni akartam. Önök segédeim lesznek a különös, de nem épen lovagiatlan párbajnál és most még csak arra kell kérnem önt Darlington lord, legyen szives a párba feltételek értelmében kilőni pisztolyomat, ha a Grubovics valamelyik expresse, küldőnce reám találta.

— Igen szivesen, monsieur! —

Az ifju elhalgatott, főpenyébe burkolózott, s tekintete folyvást a Nikolajev erődre volt szegezve. Villiers kapitány egykedvűen szipákolott egy darabig, majd feddő hangon szóló:

— Ifju ember. Ön megelégedezik szűllőről, a kik önért otthon imádkoznak. Ha elesik, legalább tudják meg hol és hogyan, ne gyötörje őket a bizonytalanság.

— Igaz! Köszönet a figyelemért. Ha rosszul üt ki a dolog, kérem Villiers kapitány értesítse szegény atyámat, hogy a mai ostrom alatt elestem a harcban. Minek keserítsem el őket a valóval. Jobb, ha azt hiszik, hogy a szent ügyért harcolva estem el!

— Kérem az adresse-ét.

— Atyám Fontenelle ben lakik, s a neve Drancey Eugen.

Mialatt Villiers kapitány táskájából papirt és írónt keresett elő, megvillant a Miklós erőd nagy ágyuja, tompa dörgés követte és az ifju Drancey marquis összeroncsovla, holtan összerogyott.

— Hm! A muszka érti a kótát! — dönyögő Darlington Tamás. Fölkelt, fölvetve a földön heverő pisztolyt és kisütötte. Villiers kapitány pedig igazi angol phlegmával írta:

Eugen Drancey marquis.

Fontenelle.

Z. Szász Gerő.

Mutatvány

Király Pál Gyulafehérvár története című Apulumot tárgyazó I. kötetéből.

XIV. Az utak.

Szerző ismertetője a romaiak utépítésének magas színvonalát s Dacia teljesen kiépített utálózatának 19 vonalát tanúságos s igen érdekes tejezetet így folytatja:

Es ha összehasonlítjuk az utálózatot a középkori Erdélyével, az utazás könnyűségét a vasut építést megelőző korról, forgalmát ugyanazon időkével, egy a mérleg valószínűen az ó-kor javára fog felbíranni. S hogy ez lehetséges volt, az kizárólag a római császárság érdeme, mely békét és rendet parancsolt az egész világnak, vakkézzel sújtva le mindenkit, a ki egy perere is megmerte azt zavarani. Es ez a teljes béke majdnem három századig tartván, a birodalom limesei mögött általános volt a jólét, virágoztak a tudományok, művészet, ipar; kereskedelem, földművelés, oly óriási spaeron, mely az egykor ismert világnak nagyobb felét foglalta el, a melynek nagy része ma messze, mögötte áll az egykori állapotnak. Gondoljunk csak Kis-Ázsiára, Szíriára, Egyiptomra, Afrikára. Az imperium tehát betöltő hivatását s a kortársak ezt hálás szízzel ismerik el. Egy halicarnassosi fölirot Augustust ünnepelve, őt „az emberiség megváltójának mondia, kinek gondviselése nemcsak betöltő mindennek imáját, de meg is tetézte: mert békesség honol szárazföldön és tengeren, virágoznak a városok, az igazság, az egyetértés, jólét és bőség uralkodik minden földi javakban.“ Es e világbékét egyformán magasztalják három

1887 ben huzamosidő töltött. Boszniában, különösen Moszurban és Serájevóban, megismerkedett a közigazgatás intéző férfiával, s véleményét adott az ottani nemzeti muzeum felállítására és berendezésére nézve.

Az utóbbi években csökevényes a fiatalok rugókonyság felhagyott a nagyobb utazásokkal s csak Ausztriába s Magyarországra tett rövidebb kirándulásokat, s ebben a körben szándékszik jövőre is nélkülödni. Hálával és szeretettel emlékezik a Magyarországon töltött jó napokra, a szives előzékenységre, vendégszeretetre és kitüntetésekre, melyekkel hazánk fiai részesítették. Nincs forróbb vágya, mint az, hogy magyar dolgokról magyar szaklepkokban irhasson, s főképp óhajtaná, hogy Madarász Gyula jeles ornithologiai szaklapja kellő támogatás mellett újra megjelenőnk, melyben munkálkodásával ő is szivesen részt venne. A mostani napokban, midőn még hazánk lakói közül is sokan faji gyűlölködéstől elvakítva itthon és külföldön saját jobb tudásuk ellenére kigyót, békát kiáltanak a magyarra, s az itt-ott nem z e t ű n k és mivelődési törekvéseink iránt nyilvánuló elfogulatlanságot s rokonszenves jó indulatot piszkos rágalmakkal lerontani akarják: kétszeresen értékkel bir reánk nézve, ha akad a nagy és mivel német birodalomban nemzetünknek oly meleg barátja, mint Homayer Sándor nyugalmazott őrnagy, kinek személyes tapasztalaton alapuló rokonszenves nyilatkozatai súlylyal és nyomattal bírnak azon körökben, melyekben megfordul. Tudományos érdemei, férfias jelleme, magas mivelősége s személyes szeretetreméltósága biztosítják számára mindazok tiszteletét s meleg rokonszenvét, kik ismerettségével dicsekedhetnek, s részünkről hazafias cselekedetnek tartanók, ha természettudományal foglalkozó nagyobb hazai társulataink valamelyike valamelyike kitüntetéssel, pl. tiszteletbeli taggi választás által Homayer Sándort szorosabban fűző tudományos törekvéseinkhez.

Dr. Magyar Károly.

Europában ritka pírók féle lakója 5 egészséges fiókaival szaporította a madár létszámot, mit az efajta madarak eddigelő fogságban soha sem cselekedtek. Hát a Junius Homayernek hallották-e önkéjjelenként? Aligha. Magam is csak azóta, hogy a Csató János gyönyörű szép, de hely szűke miatt túltömött madár muzeumában párszor megfordultam. Pedig ez az életrevaló bábaszarka nállunk is előfordul s az én herzsai öreg szilvafáimat is némi tudós hirbe keverte, mióta a tavaly ezek egyikét szemelte ki fészékének s leendő családjának oltalmául.

Ez a madár ugy jutott a Homayer diszes nevéhez, hogy két német ornithologus, ezen állatnak meghatározott gébiés fajnak kitüntetéséért azon szakember nevét akarván adni, ki a megelőző tíz év alatt legtöbbet munkálkodott az ornithologia terén, e kitüntetésre közakarattal Homayer tartották legérdemesebbnek.

Hosszas és beható munkálkodás ezerezte meg neki azon még becsesebb elismerést, hogy 16 tudományos társulat választotta meg őt tiszteletbeli tagjának, s hogy midőn 1874-ben a német birodalom erkölcsi s pénzübeli támogatásával létrejött az ugynevezett „Costandje expedition“ az öreg Vilmos császár őt hívta föl, hogy vegyen részt a tudományos utazásba, melynek kitűzött célja volt, kutatások alapján meggyőződni, hogy Dél-Afrikának Angola nevű orszaga s az avval szomszédos területek alkalmasak-e német telepítésre? Erre a feladatra meglehetősen előkészültsége volt, mert Anglia kivételével az összes európai országokat ismételtelen bentazta volt, nehány hétiig kutatót a Baleári szigeteken s pár hónapig Algirban is eszközölt gyűjtéseket. Angolában tartózkodása a kellemetlen klíma miatt életveszélyes vált. Sokat vesződött a mocsarlással, mely 6 hétiig fekvő beteggé tette, s oly kínzó lábakra görcsökkel járt, hogy tuskó modjára fektűt kunyhójában s egyik derék utitársának dr. Poggel Pálnak (Rostock) segítségével nélkül megmozdulni sem tudott, s

bizonyára elpusztul, ha e barátja oly odaadó gonddal nem ápolja és gondozza. — Bosz napjai voltak olykor szegény Pungónak is, nem annak a most élő életvidor uszkárnak, melynek élet hűrajzát az őrnagy egy plajbász kanyarításal szokta papírra vetni, hanem a nagyapjának, a Pungó afrikánusnak, a kit majd fölfalt egy éhes párdue. Pungó t. i. egy excursio alkalmával mi rozstól sem tartva, „gondatlan gyermeki észszel“ hajkorászta a sáskákat s csak akkor visitotta el magát, mikor a bokorból előugró párdue iszonyu szájjával elkapni készült. Homayer pillangó háló-jával s néger fiuk botokkal oda sietve elriasztották a fenévatat, s a reszkető Pungó életét megmentették. Voltak azután jobb napok is. Ide sorozható egybek közt azon idő is, melyet Pope Ő Felségének a Dumba birodalom hatalmas királyának fényes udvaránál vendégként töltött. Egy udvari estély alkalmával a főudvarmester sietve hívta félre Homayert s kérte, hogy jöjjen az Istenért, mert Ő Felségét valami lelte s ők nem tudják mit kezdjenek vele. A vigadó társaságtól jókora távol, egy vastag törzsű fa előtt állott Ő Felsége, nagyon fogyatékos öltözékben, a lombozaton átűrő holdsugaraktól félig megvilágítva. Izmos karjait fenyegetőleg lobázza s érthetetlen szitkokat motyogva rontott a fa töve felé, majd visszahőkölt s ujból kezdte fenyegető előnyomulását. A sok rum ivástól felhevült agyát az állangondok még jobban megzavarták. Ugy rémlett neki, hogy egyik veszedelmes ellensége, a szomszéd törzsfőnök áll előtte, kit össze kell zuznia, s mérgeledött, hogy célt nem ér. Panaszára Homayer a veszedelmes szomszéd legyőzésére alkalmas hadi tervet közölt vele, s evvel annyira kegyébe jutott, hogy unokahúgát a 12 éves gyönyörű Mondombe hercegisasszonyt oktetetlen nől akarta hozzá adni. Csak azzal az ürügygyel hárihatta el megbántás nélkül az uralkodó kegyét, hogy örökös nőlen életre tett fogadalmat. A jó Pope király nem győzött eleget sajnálkozni vendégének érthetetlen döreségén.

világrészben, három századon át. Mióta a Caesaroknak hódol a föld kereskedése, az irigység daemonai elvesztik hatalmukat az országok és népek fölött, nem árthatnak több nekik: a gonosz szellemek kiűztek, míg a jókat mind összegyűjték a tengeren, mind szárazon az imperiumba — írja Philo — megművelik a hegyeket, völgyeket, számtalan hajó hasítja a tengereket, az országok terményeit cserélve ki. Nincsen több háboru, nem vinnak csatákat s nem lévén rablóhordák és kalózok, bátran lehet utazni, hajózni az év minden szakában napkeletől nyugatig. A világ Róma jogára alá van egyesítve — írja Plinius a nagy hatalmu főúr büszkeségével — s az istenek általa ébresztvén új életre az emberiséget, a népek buzgón imádkoznak, hogy éljen örökké. Még lelkesültebben nyilatkozik Smyrnai Aristides Antonius Pius a birodalom világruralmáról irt dícsbeszédében. „Nem járhatunk kelhetünk-e gond nélkül minnyájan ott, a hol akarunk nincsen-e nyugó élet a kikötőkben s a hegyek közt, nincsen-e az utazó épp oly biztonságban, mint a városok lakói otthonukban, nem díszlenek-e a szántóföldek s a félelem nincsen-e elűzve, vajon nem kelhetünk-e át minden folyón, s el van-e zárva a tengernek valamelyik öble? A világ levette régi kötöttségét, a vasat s ünneplő ruhát öltötte. A hellenek és barbarok elmentek most mindenfelé, magokkal vihetik vagyonukat, mintha egyik hazából a másikba mennének; nem félelmesek többé a ciliciai szorosok, Arabia és Egyiptom homokos keskeny ösvényei, a járhatatlan hegyek, a mérhetetlen folyók, az ismeretlen barbar törzsek; mert arra, hogy teljes biztonságban legyen valaki elég rómainak, de még inkább alalvalóknak lennie. Homer mondása, hogy a föld mindnyájunké betölt. Ti fölmértétek a világot, áthidalátok a folyókat, utakat törtetek a hegyek közé, a sivatagokat beépítettétek, mindent megmésesítve a rend és fegyelem által. Semmi szükség tehát a föld leírásokra, az egyes népek törvényeinek, szokásainak ismertetésére; ti vezetők vagytok az egész világnak, megnyitottatok minden kaput, megengedvén, hogy saját szemével lásson mindent mindenki. Ti közös törvényeket szabtatok, véget vetettetek a régi, elbeszélve kedélyes, de a valóságban elviselhetetlen állapotoknak s társítván a népeket, egy családdá tettétek az egész világot.” S ez érdekes dícsbeszéd is e mélyen érzett fohással végződik, hogy „Róma és birodalma álljon örökké, míg a vas uszni fog a tengeren, míg a fák nem virágnak tavasszal.”

Ez a dícsbeszéd többet mond ugyan a kelleténél, mert nem mind arany, az a mi fénylik, de ha nem is az minden, azért nagyjában mégis igaz van. A közbiztonság nem volt épen mindig és mindenhol kifogástalan s így Dáciában sem. Ad Mediam vidékén (Mehádia) a Sergia tribusba tartozó Julius Bassus Drobeta (Csernee) decurióját és quaestorát rablók ölték meg, miként fia: Julianus és Bassus elbeszéli az atyjuknak állított sírkövön. Szörnyű halálát testvére Julius Valerius bosszulta meg. Ugyanez történt Drobeta vidékén Baederus leányával. De a közbiztonságnak ilyenmő meglazulása alighanem a végső időben következett be és ha máskor történt is ilyesmi, az annyira kivételes volt, hogy ily ismételt esetek egyáltalán nem espanthattak meg az utazási kedvet. Ez pedig elég nagy volt s elég általános. De mégis alig-nem nagyobb volt a nem magok jószántából utazóknak száma. (Folyt. köv.)

Közgazdaság. Baromfi-kiállításokról.)

Irta: dr Rátz István akadémiai tanár.

II. (Folytatás.)

Mióta a baromfitenyésztéssel többet foglalkoznak hazánkban, sürűbben rendeznek kiállításokat is, a melyeknek hasznosságát és a tenyésztésre gyakorolt előnyös befolyását nem lenne jogosult kétségbevonni, mert a komoly verseny ezen a téren is, mint mindenben, üdvös eredményeket szül. Csak hogy ezen jótékony befolyását lényegesen ellensúlyozza az a körülmény, hogy a kiállítások úgy a mint azokat nálunk és Németországban rendezni szokták, nagyon elősegítik a fertőző betegségek terjedését, miután a kiállítások rendezői egyáltalán nem fordítanak gondot az állat-egészségügyre. De a kiállító is csak arra törekszik, hogy tiszta fajokat küldhessenek a kiállításra, — arra azonban senki sem fordít gondot, hogy a kiállításokon csakis járványmentes vidékek és tenyésztések vehessenek részt.

Nem mondom tehát újat, ha azt állítom, hogy mindaddig, a míg a kiállításra beküldött anyagot nem fogja szakértő megvizsgálni és megfigyelni, központi fertőző telepek kell a kiállításokat tekinteni, a honnan a szélrózsa minden irányban mesterségesen hurokoltatnak szét a fertőző betegségek. Hiszen csak 1—2 fertőzőt tenyésztetnek kell képviselve lenni és biztosra vehetjük, hogy a ketrecek közös tisztogatói, a kieserőlődő etető és italó edények, a szomszédos stb. közvetítésével a kiállítás végére a szárnyasoknak nagyrésze fertőzővé lesz és a különböző érmeiken vagy a dícsérő okleveleken kívül hazaviszik ráadásul a pusztulás csiráit is.

És itt különösen azokat a fertőző betegségeket kell figyelembe venni, a melyek idült lefolyásúak, mint a gümökör, a differiás gyuladás és az ugynevezett gregarinózis. A szárnyasok kollerája e tekintetben kevésbé veszedelmes mert hirtelen öli meg a fertőzőt baromfiakat és ha ezen betegséggel inficiált szárnyasokat küldenek a kiállításra, akkor azok elhullanak már utközben. Ellenben az említett három betegség idültlen folyik le és a fertőzés megtörténte után rendszeren hosszabb idő mulik el, mielőtt a betegség első tünetei jelentkeznek.

*) A „Gazdák Évkönyve” az 1892. évre, 18 iv terjedelemben díszkötésben jelent meg és egyletek, tanítézetek, községek által egy forint kedvezmény áron megrendelhető: a „Gazdák Évkönyve” szerkesztőségénél (Budapest, Erzsébet-körút 12.)

Ebből aztán az is könnyen megérthető, hogy a tenyésztő egészen jóhiszeműen járhat el, midőn a látszólagos teljesen egészséges szárnyasokat a postára vagy a vasutára feladja, mert nem is sejtethi, hogy a lappangó betegség utközben vagy a kiállítás területén ki fog törni. De hát a kiállításokban egyáltalán nem lenne szabad fertőzőt tenyésztéseknek résztvenni és én a magam részéről a legszigorubb eljárást is indokoltan és jogosultnak tartanám az olyan tenyésztőkkel szemben, a kik tudva fertőzőt tenyésztéstől baromfiakat küldenek a kiállításokra. (Folyt. köv.)

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Egész selyem, mintázott Faulardokat méterenként 85 krtól egész 4 frt. 65 krig (mintegy 450 különböző arnyalatban) megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végeken is szállítva házhoz, postalár és vámentesen HENNEBERG G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyár a ZÜRICHBEN. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (6)

MEGJELENT

uj könyvek kaphatók

Wokál János könyvkereskedésében N.-Enyeden.

Teleki Sámuel gróf. A Rudolf és Stefánia tavakhoz, felfedező utja Kelet-Afrika egyenlítői vidékein,

leirta kísérője Höhnell L., számos képpel és térképpel első kötet ára 5 frt.

Uj Dekameron,

1 füzet Guy de Maupassant, füzete 40 kr.

Ausztria és Magyarország a tizenkilencedik század első tizedében.

Kiadatlan források alapján írta Wertheimer Ede, 2 kötet ára 5 frt 60 kr.

Nagy Lajos 1326—1382.

Irta Pór Antal, 1 füzet ára 1 frt 60 kr.

A szárnyas kerék,

elbeszélések, rajzok, karcolatok a vasúti életből; szerkeszti Balogh Arthur és Follinius Emil. Ára 1 frt 50 kr.

Magyar Dekameron.

Száz magyar író elbeszélései, összeállította Hevesi József. Első kötet ára 25 kr.

Mikszáth K. Galamb a kalitkában.

Ára köve 3 frt.

Verne Gyula, Branicanné asszonyáság.

Regény, franciából fordította Huszár Imre 82 képpel. Ára 3 frt.

Zengő arany abéce, dalok gyermekek számára, írta Pósa Lajos, megzenésítette Tihanyi Ágost, ára 20 kr.

Kneipp Sebestyén vizkurája,

szükséges tanácsadó mindennemű betegségekben. Ára 1 frt.

Kneipp S. A gyermek ápolás egészséges és beteg napokban.

Ára 1 frt.

Kneipp S. Hogyan éljünk!

Életrendi tanácsadó az egészség fenntartására, ára 1 frt.

Olcsó könyvtár. Szerkeszti Gynlai Pál.

- 301. szám. Bellamy Edvard. Visszapillantás 2000-ből 1887-dik évre. Fordította Radányi Dániel, ára 80 kr.
- 302. szám. Chateaubriand F. Az utolsó Abenszeráds. Francia eredetiből fordította Rada István, ára 20 kr.
- 304. szám. Szigligeti E. Béli Pál, eredeti szomorujáték ára 40 kr.
- 305. szám. Grillparzer F. Tenger és szerelem hullámál, szomorujáték 5 felvonásban, ára 30 kr.
- 307. szám. Bikélas Dömötör Lukis Laras, új görögéből fordította Horváth György, ára 30 kr.
- 309. szám. Várkonyi báró Amade versel, ára 1 frt 40 kr.
- 312. szám. Carlyle Burus, fordította Lévai József, ára 20 kr.
- 314. szám. Rádai Gedeon gróf összes művei, összegyűjtötte s bevezette Váczy János, ára 40 kr.
- 315. szám. Bereczik Árpád. A veterános életkép a fővárosi életből 3 felvonásban, dalokkal, ára 30 kr.

Sz. 183|1892. Alsó-Fehérmegye főispánjától.

Pályázat.

Alsó-Fehérmegye verespataki járásában a **szolgabírói állás** üresedésbe jövén: felhívom azon jogvégtett egyéneket, kik ezen **700 frt. fizetés-sel és 150 frt. lakbérrel** javadalmazott állásra pályázni kívánnak, hogy kellően felszerelt folyamodásukat **folyó évi augusztus hó 1-éig** hozzam adják be.

Nagynyed, 1892. július 13.

Br. Kemény, főispán.

Blaska Richárd fogász megérkezett.

4—8 napig működni fog és **Marosujvárt** szintén annyi ideig. **Lakása Nagynyeden** a „**Két Hattyú**” szálloda **2-ik számú** szobában.

URFI KOCSI

kemény szerkezet kitünő karban, divatos pesti gyártmány e l a d ó **BARCSAI MIKLÓSNÁL** Tartarián, u. p. **Alvincz.**

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

29—52

„Egyetértés”

a mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó község legtekintélyesebb lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatainak változatossága, kitünősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tette népszerűvé. A kormány körében előforduló eseményekről az „EGYETÉRTÉS” olvasói értesülhetnek első sorban. Az országgyűlési tárgyalásokról a legérdekesebb, tárgyilagos hí tudósítást egyedül az „Egyetértés” közli. Birmely párthoz tartozók is a képviselő, beszéde az „Egyetértés”-ben a legeredményesebben közöltek. Ez az őriasi terjedelmű lap egyszerre két homlokegyenest ellenkező irodalmi célt szolgál, mert naponként megtalálja benne a család, a hálygyvilág a maga szépirodalmi olvasmányát a világirodalom legkitünőbb íróinak legújabb regényeiben, talál benne tárcacikkeket legjobb íróinktól, divat tudósítást Párisból stb., ugy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az „Egyetértés”-nek e rovattal a versenyt kiállhatna.

S ezzel szemben ott van az „Egyetértés”-nek oldalakra terjedő politikai és közgazdasági része, mely megbízhatóság, komolyság és jólétszerűség tekintetében fölérhetlennek van elismerve a magyar sajtóban. Egyik legfőbb érdeme az „Egyetértés”-nek, hogy az események ösmertése körül soha semminemű tekintetektől sem hagyta magát befolyásolni, s mint teljesen független lap fölötté áll minden pártérdeknek és csak az igazságot szolgálja. Az egész sajtóban legnagyobb terjedelmű országgyűlési tudósításainak is mindenkor a pártkéntek felülemelkedő részrehajlatlanság szerzett meg a közölséget, mely abban nyilvánul, hogy az „Egyetértés” olvasói között minden pártból találunk híveket.

Az „Egyetértés” gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség, az iparos és vállalkozó nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés”, kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak bőségével a többi lapok már fel sem veszik a versenyt. — A kereskedő, az iparos s a mezőgazda két évtized óta tudja már, hogy az „Egyetértés”-ben megtalálja mindazt, a mire szüksége van, s e miatt az „Egyetértés” ma már nélkülözhetlené vált, mint a hazai kereskedelmi, ipar- és mezőgazdasági forgalom magyar nyelvű vezér lapja. Uéleti dolgokban az „Egyetértés” a legjobban informált lap Magyarországon.

A rendszer rovatokban s a fölmerülő eseményekről legnagyobb terjedelemben közölt bő tudósításokon kívül végre csak az „Egyetértés”, 3 speciális rovatát említhetjük meg, melyek országos híre tettek szert. Ezek az **Irodalom**, a **Tanügy** és a **Mezőgazdaság** melyek mindegyike egy-egy szakapot képes pótolni. A ki olvasni valót keres és a **világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az**

„EGYETÉRTÉS”-re, melynek előfizetési ára: egy hóra 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt s egy évre 20 frt. Az előfizetési pénzek az „Egyetértés” kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámokat a kiadóhivatal kívánatra ingyen és bérmentve küld.

Az „Egyetértés” felülszerkesztője és kiadó-tulajdonosa:

CSÁVOLSZKY LAJOS.

Daiszinház-utca I. szám.

(Az operaházzal szemben.)

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagynyeden 1892.

Szo...
A KI...
lap...
köz...
K...
Wokál...
az el...
bér...
Ké-ira

A mi...
ben keres...
és Lueger...
mely a haz...
vel s enne...
hírek kerin...
hasábjain...
biztatások...
ellen, tünt...
üvegeztetés...
irnak mind...
dásaival...
vegyülve...
nem ismer...
papságot s...
arról a sok...
ban áll, ho...
a legszörny...
sekre rag...
Egy k...
bánya — k...
vidékein lá...
magyarságo...
hogy Baláz...
augusztus...
ber fog be...
s a foradal...
ról beszélte...
sőt Bethlen...
s azt állítja...
terjedve a...
eljön a rom...
Es meg...
zásban; er...
lyébe, mely...
peditio szere...
nem a pap...
nagyobb rés...
vádolja a k...
tiporják el a

Az e...
A...
Soh'se...
adjam a fejen...
béli szándéko...
Boltot nyitha...
melyekkel eng...
gyógyíthatatlan...
badulni. Valam...
kísértem a hí...
volтам a „Hy...
sió” című hu...
földi foglalkoz...
állandó üzleti...
fejtett levelezé...
le nem foglalt...
Sajnos, eredet...
boldogsághoz...
dig olyan dolo...
legszebb terve...
nem tetszetten...
Egy szép...
Budapest—Bé...
multam a vidé...
egy mélyen let...
eddig egyedül...
tartott a hóna...
kal védekezett...
egy urral egyé